

egne, hvor andelsvæsenet begyndte, var bleven særsindede og ret-haveriske. Når alligevel sammenslutningen lod sig gøre (om end ofte med stort besvær!), da er det ikke den politiske modsætning til herremændene, der driver bønderne sammen; forklaringen ligger meget nærmere: det var *den økonomiske nød*. Ja så er der noget mere, der burde nævnes, især når talen er om vort andelsvæsens stærkt demokratiske præg, men dette kan ikke siges i korthed.

Når tiden 1840—1940 skal sammenlignes er det rimeligt, at mange store og gode fremskridt falder stærkt i øjnene. Især lægger man mærke til afhandlingen om *sundheds- og boligforhold*, hvis indhold hidtil har været meget lidt fremme i den almindelige historie, skønt disse ting til visse spiller den allerstørste rolle for folkets velfærd. Det er næsten med gysen man læser om, hvordan Johanne Louise Heiberg og hendes samtidige f. eks. var stillet m. h. t. kloset og vandforsyning. Også om *sociale forhold og erhvervsliv* læser man med interesse, dog er måske nogle af disse betragtninger for optimistiske. Det er neppe hele tiden og i alle forhold at det i de 100 år er gået fremad. Afsnittet om *undervisning og oplysning* har fået stoffet lidt skævt fordelt, synes mig. Der kan blive 12 sider til »folkeskolen«, men kun 2½ til højskolen og dens åndsform, skønt der menes, at »ungdommen har idag en stærk trang til oplysning og undervisning efter folkeskolens afslutning«. Men da radioen nævnes som »en oplysningsfaktor af første rang« (!), og da »den fælles obligatoriske ungdomsskole ikke er langt væk«, så er det vel disse oplysningsformer, forf. har tiltænkt ungdommen.

Ja *nogle* anmærkninger har en anmelder jo gerne at gøre. Men det bør ingenlunde forringe en god begyndelse, at man ikke har fået alt med eller at der kan gøres andre synspunkter gældende. Man kan kun ønske de unge historikere lykke til arbejdets fortsættelse og at »Vi og vor fortid« må vinde folkeyndest og derfor også blive folkelæsning.

Søren Alkær sig.

Gotisk Skrift.

Anna Elise Møldrup: Gotisk Skrift. Vejledning i Læsning af Kilder til Slægtsforskning. Schultz, 1940.

Ikke længe efter Dr. H. Hjelholts »Skriftprøver fra Tiden efter Reformationen til Midten af 19. Aarh. med Tekstlæsninger« (udg. af Dansk historisk Fællesforening, 1940), som tidligere er anmeldt i »Fortid og Nutid«, er der udkommet et lille hefte med et

beslægtet formaal, nemlig cand. mag. *Anna Elise Moldrup: Gotisk Skrift. Vejledning i Læsning af Kilder til Slægtsforskning* (J. H. Schultz' Forlag, 1940). Mens Dr. Hjelholts samling rummer 44 skriftprøver, fra tiden 1537—1849, giver Frk. Moldrups kun 11, hvoraf 2 fra 17., 2 fra 18. og 7 fra 19. arhundrede. Til »Vejledning og Øvelse i Tydning af gotisk Skrift«, det ene af de formaal, som tilsigtes med bogen, maa derfor Dr. Hjelholts langt righoldigere eksempelsamling afgjort siges at besidde fortrinet. Hertil kommer, at de af ham meddelte prøver gennemgaaende staar klarere og tydeligere i trykket. Frk. M. har imidlertid tillige haft et andet formaal, nemlig »at fremføre Eksempler blandt det Arkivmateriale, som en Slægtsforsker bliver stillet over for«. Hun har derfor især hentet sine skriftprøver fra folketællingslister, kirkebøger, lægdsruller, skifteprotokoller og regnskaber. Disse arkivalietyper er ogsaa, blandt adskillige andre, repræsenterede hos Hjelholt, men mens hans vejledning indskrænker sig til selve textlæsningen, giver Frk. M., foruden en saadan, ved hver type en kortfattet redegørelse for materialets karakter, forekomst, tilblivelse og udarbejdelsesprinciper, forklaring af gammeldags ord og forkortelser og henvisninger til afhandlinger og bøger, hvor udførligere vejledning kan hentes. For begyndende slægtsforskere yder hendes lille bog derved et nyttigt supplement til Dr. Hjelholts. Men heller ikke mere. Hans samling hævder stillingen som den bedste danske Øvelsesbog for dem, der vil dygtiggøre sig til arkivforskning. — Nu savnes blot den af Fællesforeningen bebudede vejledning i den gotiske skrifts historiske udvikling (der forhaabentlig vil komme til at indeholde et afsnit om de almindeligt forekommende forkortelser, tal- og maaltbetegnelser m. m.).

Frk. M.'s redegørelser er i det hele klare og velskrevne, selvom man hist og her kan rejse en lille indvending. Det hedder t. ex. i forklaringen til uddraget af skifteprotokollen for Sorø Akademi nordre godsdistrikt (bogens nr. 6): »Registr. Prot. Fol. 29 = den tilhørende Registreringsprotokol Blad 29 (5: i Folioformat, derfor kun højre Side pagineret)«. Det her postulerede afhængighedsforhold mellem paginering og format efterlader et uløst problem i læserens sind.

C. O. Bøggild Andersen.